

DẠY HÁT CA KHÚC MANG CHẤT LIỆU DÂN CA CHO SINH VIÊN NGÀNH SƯ PHẠM ÂM NHẠC NHẪM TIẾP CẬN NĂNG LỰC NGƯỜI HỌC: KẾT QUẢ ĐẠT ĐƯỢC VÀ NHỮNG HẠN CHẾ

I TRẦN THỊ THU HÀ

Email: Hattt_nghethuat@hnue.edu.vn

Trường Đại học Sư phạm Hà Nội

TEACHING SINGING FOLK SONGS TO STUDENTS MAJORING IN MUSIC EDUCATION TO ACCESS LEARNERS' ABILITIES: ACHIEVEMENTS AND LIMITATIONS

TÓM TẮT

ABSTRACT

Dạy học theo định hướng tiếp cận năng lực là vấn đề rất được quan tâm, chú trọng, đặc biệt trong đổi mới giáo dục hiện nay. Các cơ sở giáo dục và đào tạo tại Việt Nam, trong đó có ngành Sư phạm Âm nhạc cũng đã và đang tích cực trong việc chuyển đổi từ phương pháp dạy học truyền thống sang dạy học tích cực. Nhằm đánh giá hiệu quả của việc vận dụng này, bài viết tiến hành khảo sát thực trạng dạy học hát ca khúc mang chất liệu dân ca trong đào tạo sinh viên ngành Sư phạm Âm nhạc tại hai cơ sở đào tạo cử nhân ngành Sư phạm Âm nhạc lớn trong cả nước, đồng thời tìm hiểu kỹ thuật thanh nhạc vận dụng chủ yếu trong dạy hát ca khúc mang chất liệu dân ca nhằm góp phần nâng cao chất lượng dạy hát thể loại này.

Từ khóa: Hạn chế trong dạy học hát, ca khúc mang chất liệu dân ca, tiếp cận năng lực, sinh viên, sư phạm âm nhạc

Based on a survey of the current status of teaching singing folk songs at some institutions training bachelor's degrees in Music Education using mathematical statistics and questionnaire methods. The results show that the commonly used teaching method is the traditional group, the number of lecturers applying modern teaching methods to reach learners' abilities is still modest. The vocal technique mainly applied in teaching singing folk songs is Western classical vocal technique; Not many lecturers focus on the combination of Western classical vocal techniques with traditional Vietnamese singing techniques in teaching Vietnamese folk songs.

Keywords: Limitations in teaching singing, folk songs, access to competencies, students, music pedagogy

Đặt vấn đề

Ca khúc mang chất liệu dân ca được các nhạc sĩ sáng tác dựa trên việc khai thác chất liệu dân ca đưa vào tác phẩm, chất liệu đó có thể là một hoặc nhiều yếu tố âm nhạc hợp lại như: giai điệu, tiết tấu, thang âm điệu thức, chất liệu của một thể loại dân ca hoặc một vùng miền dân ca [3]. Với những đặc trưng của ca khúc mang chất liệu dân ca như: ca từ đơn âm đa thanh, giai điệu có nhiều âm luyến láy, tiết tấu đảo phách, nghịch phách, hư từ, từ phụ... Do vậy, để mang lại hiệu quả khi dạy hát thể loại này, người dạy không chỉ cần trang bị cho người học cách thức vận dụng kỹ thuật thanh nhạc cổ điển phương Tây vào xử lý tác phẩm mà cần hướng dẫn cách kết hợp giữa kỹ thuật thanh nhạc cổ điển phương Tây với kỹ thuật hát đặc

trung trong ca nhạc truyền thống Việt Nam. Tuy nhiên, đây là vấn đề chưa được nhiều giảng viên chú trọng và hiệu quả giảng dạy ca khúc mang chất liệu dân ca Việt Nam chưa cao.

Bên cạnh những kết quả đã đạt được, bài viết tìm hiểu những hạn chế trong dạy hát các ca khúc mang chất liệu dân ca Việt Nam cho sinh viên ngành Sư phạm Âm nhạc tại hai cơ sở đào tạo: Khoa Nghệ thuật, Trường Đại học Sư phạm Hà Nội và Tổ Sư phạm Âm nhạc, Khoa Piano và Thanh nhạc, Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật Trung Ương. Đây là hai cơ sở đào tạo có những nét tương đồng từ mục tiêu dạy học, năng lực giảng viên, trình độ của sinh viên, cơ sở vật chất... và có tầm ảnh hưởng lớn trong đào tạo cử

EDUCATION

nhân Sư phạm Âm nhạc trong cả nước. Chỉ ra được những mặt hạn chế trong dạy học hát ca khúc mang chất liệu dân ca sẽ là cơ sở để tác giả đưa ra những biện pháp khắc phục các lỗi thường gặp cho người học khi hát thể loại ca khúc mang chất liệu dân ca Việt Nam trong các nghiên cứu tiếp theo, góp phần nâng cao chất lượng dạy thanh nhạc nói chung cho sinh viên ngành Sư phạm Âm nhạc.

1. Thực trạng khả năng hát ca khúc mang chất liệu dân ca của sinh viên ngành Sư phạm Âm nhạc

1.1. Vài nét về đặc điểm giọng hát của sinh viên ngành Sư phạm Âm nhạc

Sinh viên ngành Sư phạm Âm nhạc đa số ở lứa tuổi 18, 20, vừa tốt nghiệp Trung học Phổ thông. “Đây là độ tuổi có sự phát triển độc lập và lòng khao khát tự khẳng định mình, tự chịu trách nhiệm với cái tôi của mình. Có sự trưởng thành cả về thể chất, tinh thần và ý thức của người công dân” [; 75].

Sinh viên ngành Sư phạm Âm nhạc có khả năng nghe âm nhạc tương đối tốt bởi đa số các em có năng khiếu âm nhạc. Một số sinh viên đã học qua hệ Cao đẳng Sư phạm Âm nhạc hoặc Trung cấp Nghệ thuật, tiếp xúc với âm nhạc từ sớm, học nhạc tại Trường Phổ thông hoặc các Trung tâm Nghệ thuật nên năng khiếu âm nhạc sớm được phát huy, đã có vốn tích lũy âm nhạc. Bên cạnh đó, nhiều em có năng khiếu âm nhạc song chưa có cơ hội được tiếp cận với âm nhạc... Cảm thụ âm nhạc của sinh viên đã mang tính độc lập, mỗi người thường có sở thích khác nhau về thể loại và phong cách âm nhạc.

Đạt độ tuổi trưởng thành nên bộ máy phát thanh của sinh viên đã hoàn thiện theo sự phát triển của cơ thể. Phần lớn sinh viên hát bằng giọng tự nhiên, giọng thật, khoảng vang ngực, nhiều em có chất giọng vang, sáng, khỏe, một số em có thể chuyển giọng tự nhiên. Bên cạnh đó, nhiều sinh viên mặc dù năng khiếu, cảm thụ, tai nghe âm nhạc tốt song giọng hát mờ, yếu... Tầm cỡ giọng hát ở lứa tuổi này được phát triển rộng, nhiều sinh viên có thể hát với âm thanh đều đặn trong khoảng quãng 10 – 13. Lứa tuổi này đã phân định âm sắc giọng hát nam và nữ: Soprano (nữ cao); Tenor (nam cao); Mezzo - Soprano và Alto (nữ trung và trầm); Baritone và Bass (giọng nam trung - trầm).

Cá tính và màu sắc giọng hát của mỗi người đã phần nào định hình dòng nhạc phù hợp. Tuy nhiên, thời gian đầu phần lớn sinh viên thường lựa chọn hát theo sở thích và xu thế. Trải qua quá trình học tập, nhiều em dần phát triển giọng hát theo đúng sở trường.

Với những đặc điểm của sinh viên ngành Sư phạm Âm nhạc nêu trên, sẽ là cơ sở tâm lý học cho dạy học hát các ca khúc mang chất liệu Chèo và Ca trù cho đối

tượng này đạt kết quả.

1.2. Kết quả nghiên cứu về khả năng hát ca khúc mang chất liệu dân ca của sinh viên ngành Sư phạm Âm nhạc

Khảo sát trên tổng số 116 sinh viên ngành Sư phạm Âm nhạc tại hai cơ sở đào tạo, cụ thể: Khóa 69 (35 sinh viên), khóa 70 (32 sinh viên) thuộc Khoa Nghệ thuật Trường ĐHSPHN và khóa 16 (30 sinh viên), khóa 17 (19 sinh viên) thuộc hệ Sư phạm Âm nhạc, Khoa Thanh nhạc, Trường ĐHSPNT Trung ương. Tác giả chia nhóm theo năng lực: Nhóm có khả năng học tốt, nhóm đạt khả năng học trung bình và nhóm gặp khó khăn khi học ca khúc mang chất liệu dân ca, kết quả thể hiện như sau.

Bảng 1. Khảo sát khả năng học hát ca khúc mang chất liệu dân ca. 811

Khả năng học hát	Trường/Khóa / Tổng sinh viên	Sinh viên đạt	Tỷ lệ (%)	Trung bình	
Giọng tốt, vang, trữ tình, mềm mại; năng khiếu; có phong cách.	ĐHSPHN	K69/ (35 sinh viên)	10	28,57	28,24%
		K70/ (32 sinh viên)	8	25,00	
	ĐHSPNTTW	K16/ (30 sinh viên)	9	30,00	
		K17/ (19 sinh viên)	6	31,57	
Có giọng, năng khiếu, chất giọng cứng, thiếu nhạc cảm, thiếu tự tin.	ĐHSPHN	K69/ (35 sinh viên)	18	51,42	48,86%
		K70/ (32 sinh viên)	16	50,00	
	ĐHSPNTTW	K16/ (30 sinh viên)	14	46,66	
		K17 (19 sinh viên)	9	47,36	
Giọng mờ yếu, phò, cứng, năng khiếu kém.	ĐHSPHN	K69 (35 (sinh viên)	7	20,00	22,34%
		K70 (32 sinh viên)	8	25,00	
	ĐHSPNTTW	K16 (30 sinh viên)	7	23,33	
		K17 (19 sinh viên)	4	21,05	

Bảng thống kê trên cho thấy, nhóm sinh viên có khả năng học tốt ca khúc mang chất liệu dân ca nói riêng đạt tỷ lệ không cao, trung bình mỗi lớp chưa đạt 30%, phần lớn là những sinh viên có giọng nhưng khi hát âm thanh thường bị cứng, tiếp thu dòng ca khúc mang chất liệu dân ca thường gặp khó khăn hơn các dòng ca hát khác hoặc những sinh viên có giọng hát mờ yếu, hoặc giọng to, khỏe nhưng tai nghe âm nhạc kém, thường hát chệnh, phò, gặp khó khăn khi các ca khúc mang chất liệu dân ca.

2. Thực trạng dạy hát các ca khúc mang chất liệu dân ca của giảng viên

2.1. Về vận dụng các nhóm phương pháp

Trong dạy học thanh nhạc nói chung, dạy học ca khúc mang chất liệu dân ca nói riêng, xuất phát bởi tính đặc thù là môn học thực hành nên đa số giảng viên thường vận dụng các phương pháp dạy học thuộc nhóm truyền thống như: vấn đáp, đàm thoại, thực hành, dạy bằng kinh nghiệm... Thực tế, nhóm phương pháp dạy học truyền thống không thể thiếu trong dạy học Thanh nhạc nói chung, dạy học ca khúc mang chất liệu dân ca nói riêng và mang lại hiệu quả nhất định, đặc biệt trong đào tạo thanh nhạc chuyên nghiệp (đào tạo ca sĩ). Cách thức luyện thanh rèn kỹ thuật cho cá nhân, sửa lỗi và chọn lựa nội dung dạy phù hợp với

EDUCATION

sự tiếp nhận của từng sinh viên là cách dạy truyền thống được ứng dụng phổ biến nhất. Tuy nhiên, dạy hát cho đối tượng là sinh viên ngành Sư phạm Âm nhạc, số lượng sinh viên đông, thời gian học trên lớp không nhiều, chỉ dạy bằng nhóm phương pháp dạy học truyền thống là chưa đủ. Thực tế, nhiều giảng viên thay đổi hình thức dạy học có hợp lý hơn, chẳng hạn, mỗi buổi lên lớp, giảng viên dạy kỹ hơn cho một số sinh viên, những người còn lại lắng nghe và vận dụng vào bài, tới buổi học sau hoán đổi vị trí học tập như vậy. Cách khác, từng sinh viên lên học, nội dung được chia nhỏ cho nhiều buổi, có thể dạy một vấn đề hoặc dạy tích hợp nhiều vấn đề trong một thể loại... Tôi cho rằng đây là những cách thức dạy học vừa linh hoạt, phù hợp để vận dụng dạy học hát cho sinh viên ngành Sư phạm Âm nhạc. Tuy nhiên, chưa có nhiều giảng viên vận dụng đồng thời các cách thức như vậy hoặc có triển khai nhưng phương pháp dạy học còn nặng về truyền thụ kiến thức.

Qua tìm hiểu mức độ sử dụng các phương pháp dạy học trong dạy học hát nói chung, dạy học hát ca khúc mang chất liệu dân ca nói riêng trên 20 giảng viên dạy Thanh nhạc cho sinh viên ngành Sư phạm Âm nhạc, kết quả thu được như sau.

Bảng 2. Bảng thống kê các phương pháp dạy học được vận dụng trong dạy học hát ca khúc mang chất liệu dân ca.

<i>Anh (chị) có thường kết hợp nhóm phương pháp dạy học tích cực và truyền thống trong dạy hát các ca khúc mang chất liệu dân ca không?</i>		
Mức độ	Số giảng viên	Tỉ lệ (%)
Thường xuyên	5	25,00
Ít khi	7	35,00
Chưa bao giờ	8	40,00

<i>Anh (chị) thường áp dụng phương pháp dạy học tiếp cận năng lực trong dạy hát ca khúc mang chất liệu dân ca không?</i>		
Mức độ	Số giảng viên	Tỷ lệ (%)
Thường xuyên	4	20,00
Ít khi	6	30,00
Chưa bao giờ	10	50,00

Kết quả thống kê cho thấy, phần lớn giảng viên dạy theo nhóm phương pháp dạy học truyền thống và dạy bằng kinh nghiệm, số giảng viên thường sử dụng phương pháp dạy học phát triển năng lực chỉ chiếm 25%, tỷ lệ khá khiêm tốn so với nhóm ít và chưa áp dụng nhóm phương pháp dạy học tích cực. Nguyên nhân dẫn tới thực trạng là do tính đặc thù môn học cùng tâm lý của nhiều giảng viên được học thế nào sẽ dạy học như vậy (giảng viên được đào tạo thanh nhạc chuyên nghiệp thường dạy theo hình thức cá nhân). Nhiều giảng viên cho rằng, tìm hiểu và nghiên cứu về nhóm phương pháp dạy học mới là không thực sự cần thiết trong dạy học Thanh nhạc nói chung. Qua phỏng vấn một số giảng viên với các câu hỏi: Anh (chị) hiểu thế nào là phương pháp dạy học tích cực? Anh chị biết những phương pháp dạy học tích cực nào? Cách thực hiện như thế nào? Kết quả, hầu hết

các giảng viên đều hiểu về nhóm phương pháp dạy học tích cực, song để tìm hiểu sâu các phương pháp dạy học đó như thế nào, cách triển khai ra sao và vận dụng nó trong dạy học hát nói chung thì phần lớn giảng viên chưa thực sự quan tâm. Tóm lại, việc vận dụng kết hợp giữa nhóm phương pháp dạy học tích cực và truyền thống còn ở mức hạn chế đối với các giảng viên tại hai cơ sở đào tạo thanh nhạc cho SN ngành Sư phạm Âm nhạc.

2.2. Về vận dụng kỹ thuật thanh nhạc

Trên nền tảng kỹ thuật cổ điển có thể vận dụng cho hầu hết các dòng nhạc khác nhau. Tuy nhiên, vận dụng cái gì? vận dụng như thế nào để vừa đạt được các tiêu chí chung về kỹ thuật vừa không làm mất đi những nét đặc trưng trong mỗi thể loại ca hát là điều cần phải lưu tâm đối với người làm công tác giảng dạy. Giảng viên dạy thanh nhạc cho sinh viên ngành Sư phạm Âm nhạc tại Khoa Nghệ thuật Trường ĐHSPTN và Khoa Thanh nhạc Trường ĐHSPTNTW được đào tạo kỹ thuật Thanh nhạc cổ điển (lối hát Bel canto) nên thuận lợi hơn cả là dạy hát các ca khúc thuộc dòng thính phòng, cổ điển. Ca khúc mang chất liệu dân ca nói chung, ca khúc mang chất liệu dân ca nói riêng ngoài mang đặc điểm chung bởi ngôn ngữ đơn âm, đa thanh, vừa mang nét đặc thù trong âm nhạc truyền thống. Qua quan sát tác giả nhận thấy, những giảng viên có kinh nghiệm hát dòng nhạc mang chất liệu dân ca nói chung, đã từng hát các ca khúc mang chất liệu dân ca nói riêng khi dạy hát thể loại này sẽ gặp thuận lợi hơn những giảng viên chuyên hát các dòng nhạc khác bởi lẽ họ đã trải qua những khó khăn, khúc mắc, đã từng tìm cách giải quyết những vấn đề phức tạp từ xử lý ngôn ngữ, phát âm nhả chữ, đến luyện, láy, nhấn nhá... Do vậy, khi dạy hát dòng nhạc này họ dễ dàng hơn khi truyền đạt kinh nghiệm của bản thân cho người học. Tuy nhiên, thực tế cũng cho thấy, không phải ai có chất giọng thuận lợi và kinh nghiệm hát ca khúc mang chất liệu dân ca cũng có thể dạy tốt thể loại này và ngược lại, nhiều giảng viên có thể chưa từng hát dòng nhạc này nhưng qua tìm tòi nghiên cứu họ có được phương pháp dạy học và cách truyền đạt để sinh viên học tốt các ca khúc Việt Nam mang chất liệu dân ca.

Trở lại thực trạng việc vận dụng kỹ thuật Thanh nhạc trong dạy học hát ca khúc mang chất liệu dân ca. Như đã phân tích, để mang lại hiệu quả, người dạy không nên chỉ vận dụng kỹ thuật Thanh nhạc Bel canto mà cần kết hợp kỹ thuật hát truyền thống. Cụ thể, ca khúc mang chất liệu dân ca thì trên nền tảng kỹ thuật cổ điển, kết hợp các kỹ thuật ca hát truyền thống để vừa đảm bảo các kỹ thuật chung, vừa làm nổi bật nét đặc trưng trong kỹ thuật của ca hát truyền thống. Tuy nhiên, đây là vấn đề chưa được nhiều giảng viên chú trọng. Chúng tôi đã khảo sát trên 20 giảng viên tại hai cơ sở đào tạo với câu hỏi: Anh (chị) đã từng kết hợp

EDUCATION

phương pháp hát cổ truyền và phương pháp Thanh nhạc Bel canto trong dạy hát các ca khúc mang chất liệu dân ca nói chung chưa? Và kết quả thu được như sau:

Bảng 3. Tỷ lệ giảng viên sử dụng kết hợp kỹ thuật hát cổ điển và kỹ thuật hát Chèo, Ca trù trong dạy học hát ca khúc mang chất liệu dân ca

Mức độ	Số giảng viên (20)	Tỷ lệ (%)
<u>Thường xuyên kết hợp</u>	4	20,00
<u>Ít khi kết hợp</u>	5	25,00
<u>Chưa bao giờ kết hợp</u>	11	55,00

Kết quả nghiên cứu cho thấy, tỉ lệ giảng viên vận dụng kết hợp giữa kỹ thuật cổ điển và cổ truyền còn rất hạn chế, chỉ chiếm 20% và phần lớn trong số họ đã và đang hát hoặc nghiên cứu về dòng ca khúc mang chất liệu dân ca nói chung, ca khúc mang chất liệu dân ca nói riêng. Còn lại là số giảng viên ít hoặc chưa bao giờ kết hợp chiếm 80%. Vậy, hiện các giảng viên đang chú trọng những vấn đề gì khi dạy học hát ca khúc mang chất liệu dân ca cho sinh viên ngành Sư phạm Âm nhạc? Tác giả đã phỏng vấn trực tiếp 20 giảng viên về vấn đề này, đồng thời đưa ra những gợi ý các vấn đề nên được chú trọng trong dạy học hát ca khúc mang chất liệu dân ca như: kỹ thuật hát cổ điển, kỹ thuật ca hát truyền thống, cách xử lý luyện láy, nhấn nhá, cách xử lý ca từ, cho tới cách thể hiện tính chất âm nhạc, phong cách biểu diễn... kết quả thu được như sau:

Bảng 4. Một số vấn đề được chú trọng trong dạy hát ca khúc mang chất liệu dân ca

Các vấn đề trong dạy học ca khúc mang chất liệu dân ca		Số giảng viên (20)	Tỷ lệ (%)	
Kỹ thuật hát	Cổ điển	Hơi thở, khẩu hình, vị trí âm thanh	20	100
		Kỹ thuật legato, trillo, staccato...	20	100
	Truyền thống	Hơi thở, khẩu hình, vị trí âm thanh	6	30
		Luyện, láy, nhấn nhá, rung, nảy...	8	40
Xử lý ca từ	Phát âm tròn vành, rõ chữ	10	50	
Xử lý tác phẩm, phong cách biểu diễn	Cách xử lý tác phẩm	12	60	
	Phong cách biểu diễn	4	20	

Kết quả trên cho thấy, hầu hết giảng viên đều chú trọng áp dụng kỹ thuật Thanh nhạc cổ điển, dạy cách mở khẩu hình, đặt vị trí âm thanh, vận dụng hơi thở và các kỹ thuật trong Thanh nhạc cổ điển. Phần lớn giảng viên chưa quan tâm những vấn đề này trong Chèo, Ca trù. Cụ thể:

Về hơi thở, khẩu hình, vị trí âm thanh: 100% giảng viên chú trọng vấn đề này trong kỹ thuật Thanh nhạc cổ điển bởi đây là những vấn đề rất quan trọng trong ca hát nói chung. Nếu người hát không có hơi thở tốt, đặt vị trí âm thanh sai và mở khẩu hình không đúng đều tạo ra những âm thanh không tốt, khó xử lý những giai điệu phức tạp. Chẳng hạn, ca khúc Đường cây đâm đàng của An Chung, giai điệu gồm nhiều âm

cao, treo, nhảy quãng xa, nếu người hát không sử dụng vị trí vang cộng minh đầu ở những đoạn giai điệu đó thì âm thanh trở lên bạch thanh, tì cổ. Tuy nhiên, với một số ca khúc khác như Đợi của Huy Thục - Vũ Quần Phương; Trăng Khuyết của Huy Thục - Phi Tuyết Ba... nếu người hát sử dụng vị trí âm thanh cộng minh, hát giả thanh và thực hiện khoảng vang đầu thì vô tình làm mất đi tính chất của các ca khúc đó. Do vậy, tác giả cho rằng, để dạy tốt các ca khúc mang chất liệu dân ca người giảng viên không chỉ nắm vững kỹ thuật cổ điển mà cần biết cách sử dụng hơi thở, khẩu hình, vị trí âm thanh trong ca hát truyền thống để vận dụng chúng một cách hợp lý trong từng trường hợp cụ thể.

Vận dụng kỹ thuật hát: Hầu hết giảng viên chú trọng dạy sinh viên phát triển các kỹ thuật hát legato, staccato, trillo... (chiếm 100%). Trong khi đó, dạy hát ca khúc mang chất liệu dân ca (giai điệu nhiều luyện, láy, tiết tấu đảo phách, nghịch phách...) đòi hỏi người dạy cần hướng dẫn để người học thực hiện chính xác, mềm mại, uyển chuyển các kỹ thuật hát đặc trưng về rung, láy, nhấn nhá, rung nảy hạt... Tuy nhiên, số giảng viên quan tâm vấn đề này chỉ chiếm tỷ lệ 40%. Do vậy, nhiều sinh viên khi hát không thể hiện được rõ màu sắc của ca khúc mang chất liệu dân ca đồng thời thường xảy ra các lỗi về luyện láy đại khái, bỏ nốt, thêm nốt...

Xử lý ca từ: Đây là vấn đề hiện chỉ có 50% số giảng viên quan tâm trong dạy học hát các ca khúc mang chất liệu dân ca. Theo tác giả, vì đặc trưng trong ngôn ngữ tiếng Việt là đơn âm, đa thanh, do vậy từ nhà chữ, gói chữ đến hát tròn vành rõ chữ luôn là yêu cầu rất cơ bản và quan trọng trong dạy Thanh nhạc nói chung, không chỉ cần thiết trong dạy học hát ca khúc mang chất liệu dân ca. Tuy nhiên, do nhiều giảng viên chưa chú trọng vấn đề này nên dẫn tới thực trạng có nhiều sinh viên không biết cách xử lý ca từ khiến câu hát không tròn vành, rõ chữ, lệch nghĩa...

Về tính chất âm nhạc và phong cách biểu diễn. Tính chất âm nhạc trong ca khúc mang chất liệu dân ca rất phong phú. Có những bài tính chất tự sự, giải bày, nhiều bài lại mang tính đả kích, châm biếm... , giảng viên cần nắm rõ mới giúp được người hát thể hiện tính chất và cách biểu diễn phù hợp. Tuy nhiên, hiện không nhiều giảng viên hiện quan tâm tới khâu quan trọng này, thường chỉ một số giảng viên thường xuyên biểu diễn, có kinh nghiệm thực tiễn mới hướng dẫn cho sinh viên về phong cách biểu diễn.

3. Kết luận

Bài viết trên đây đã chỉ ra hai hạn chế cơ bản làm ảnh hưởng nhiều tới hiệu quả dạy hát ca khúc mang chất liệu dân ca cho sinh viên ngành Sư phạm Âm nhạc theo hướng tiếp cận năng lực người học:

EDUCATION

Thứ nhất: hạn chế trong vận dụng nhóm phương pháp dạy học tích cực. Cách dạy học cá nhân là cần thiết, song với đông sinh viên có năng khiếu trung bình thì việc chỉ vận dụng cách thức này là khó thực hiện bởi thời gian dạy học cho mỗi sinh viên trên mỗi buổi lên lớp là khá hạn chế.

Thứ 2: dạy học ca khúc mang chất liệu âm nhạc dân ca nhưng đa số người dạy thường chỉ chú trọng áp dụng kỹ thuật thanh nhạc cổ điển phương Tây. Đặc điểm khác biệt cơ bản của những ca khúc này so với ca khúc thuộc dòng thính phòng, cổ điển là giai điệu âm nhạc thường xuyên nhảy quãng xa, thường có nhiều âm luyến láy đặc trưng ... [] mà chỉ có những kỹ thuật có trong ca hát truyền thống Việt Nam mới giúp giải quyết vấn đề phát âm tròn vành rõ chữ một cách dễ dàng và hiệu quả.

Nhìn chung, kiến thức chuyên môn là nền tảng vững chắc giúp mỗi giảng viên vận dụng trong dạy học, song cách thức để vận dụng hiệu quả những kiến thức đó vào thực tiễn là điều mỗi giảng viên cần không ngừng nghiên cứu và thực nghiệm nó. Cách dạy theo thói quen cũ hay dạy bằng kinh nghiệm bản thân mặc dù không thể thiếu trong dạy học các học phần đặc thù như thanh nhạc. Song, với mỗi đối tượng khác nhau thì cách thức tiếp cận phải có sự khác biệt, đặc biệt khi áp dụng dạy hát cho sinh viên ngành Sư phạm Âm nhạc với tỉ trọng lớn là năng khiếu trung bình và thời gian thực học cùng giảng viên tương đối hạn chế như hiện nay.

Bài báo là kết quả nghiên cứu của đề tài "Dạy học phân hóa môn âm nhạc trong nhà trường Trung học phổ thông theo định hướng phát triển phẩm chất năng lực người học đáp ứng Chương trình giáo dục phổ thông 2018", mã số B2022 - SPH - 08, được tài trợ bởi trường Đại học Sư phạm Hà Nội.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bernd Meier/ Nguyễn Văn Cường, 2019, *Lý luận dạy học hiện đại*, Nxb ĐHSP, Hà Nội.
2. Nhiều tác giả, 2016, *Giáo trình Giáo dục học tập 1*, Nxb ĐHSP, Hà Nội.
3. Nguyễn Trung Kiên, 2001, *Phương pháp sư phạm thanh nhạc*, Nxb Văn hóa dân tộc, Hà Nội.
4. Trần Ngọc Lan, 2011, *Phương pháp hát tốt tiếng Việt trong nghệ thuật ca hát*, Nxb Giáo dục Việt Nam, Hà Nội.
5. Trần Thị Thu Hà, 2020, *Giai điệu âm nhạc trong các ca khúc mang chất liệu Chèo*, *Tạp chí Giáo dục Âm nhạc*, số 2 (118), tr. 41- 48.